

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 20 Lei. | Negyed évre — — — 5 Lei.
Fél évre — — — 10 „ | Egyes szám ára — — 50 bani
Nyilttér soronként 3 Lei

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ifj. Szántó Károly.
Kiadóhivatal: Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.
M megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi és anyagi közlemények a szerkesztőházig, a pénzküldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz küldendők. Kéziratok nem adtnak vissza. Hirdetések árszabály szerint, többszöri hirdetésnél árkedvezmény.

A „Szászváros és Vidéke“

mint annyi sok laptársa az adott viszonyok és körülmények között igyekezett s igyekszik a vidéki sajtóra háruló feladatokat teljesíteni. A lapok szerkesztése és előállítása nagy áldozatokat követelnek. A folyton emelkedő munkabérek és anyagárak miatt számos lap meg is szűnt. A nyolc év óta fennálló „Szászváros és Vidéke“, különösen a háború kitörése óta, nem egyszer volt kénytelen megjelenhetésére reáfizetni, mert remélte, hogy nemsokára a drágulás s ezzel az előállítási költségek alább szállnak és hogy a közönség támogatása is nagyobb mértékben fog megnyilvánulni. Ez utóbbiban nem csatlakoztunk s ez tette lehetővé, hogy lapunk megszakitás nélkül megjelenhetett. Amidőn az új negyedév beálltával újólaj a n. é. közönség támogatását kérjük, reméljük, hogy ezután is fokozottabb mértékben lesz segítségünkre abban, hogy a köznek szolgálhassunk.

Szerény, kis vidéki heti lapocska vagyunk, amely nem a világpolitika irányítását tűzte ki célul, hiszen azt elvégzik nagy apparátussal dolgozó napilapok. Mi szűkebb térre szorítkozva a

megyei, városi és helyi érdekeket óhajtjuk szolgálni s a békés együttélésnek, együtt való munkálkodásnak és megértésnek vagyunk a hivei.

Lapunk nemcsak közérdekű cikkeivel, hireivel, szépirodalmi és közgazdasági közleményeivel igyekszik az olvasó közönség igényeit kielégíteni, hanem hirdetési rovataival is alkalmat nyújt arra, hogy az üzleti élet a ma már annyira elengedhetetlen hirdetéseit közzé tehesse.

Körlevelek, plakátok stb. nyomdai előállítási költsége a lapban való hirdetéssel szemben oly nagy, hogy a közönség és üzletvilág ma már a lapok útján eszközli azt. Lapunk a megye minden részébe jár s így az abban való hirdetés eredményre vezet.

Lapunk előfizetése ezután is:

egy évre 40 K = 20 Lei
félévre 20 „ = 10 „
negyedévre 10 „ = 5 „
egyes szám ára 50 bani.
Nyilttér soronként 3 Lei.
Hirdetések árszabás szerint.

Tisztelettel:

a „Szászváros és Vidéke“
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Esperanto a világirodalomban.*

Az Esperanto világnyelvről, helyesebben: „nemzetközi kisegítő nyelv“-ről ma már minden intelligens ember tudja, hogy micsoda és hogy az évtizedek során felbukkant számos világnyelvkísérlet közül az egyetlen, amely elhatározó, komoly, nagy eredményeket ért el és a gyakorlatban is teljesen bevált. Tudja, hogy semmiféle nemzeti nyelvet kiszorítani nem akar, hanem az embereknek anyanyelvük mellett csupán második nyelvül ajánlkozik, amellyel bármely világrészbeli embertársukkal szóban vagy írásban érintkezhetnek.

Zamenhof dr., az Esperanto néhány éve meghalt zseniális alkotója, negyven év előtt kezdett először foglalkozni a világnyelv gondolatával. Erre őt épp azok az egyenlenségek és félreértések indították, amelyek közt lakóhelyének, Varsónak négyféle nyelvű és nemzetiségű — orosz, lengyel, német és zsidó — lakossága egymás mellett élt. 1887-ben készült el nagy művével Zamenhof és a legelső esperanto nyelvtan kiadásával felbecsülhetetlen értékű ajándékkal lepte meg az emberiséget.

A világnyelv-probléma egyébként éppen nem újkori s foglalkoztatta a kérdés a nagy Leibniz-ot is, aki a megalkotandó világnyelv

* Fenti aktuális cikket mutatványul a Kolozsvárt most megindult s kitűnően szerkesztett „Napkelet“ c. félhavi folyóirat 2-ik számából vettük át. Mint az „Esperanto“ nagyjelentőségének hivei, e cikket a kereskedők, iparosok s egyáltalában az üzletvilág figyelmébe melegen ajánljuk. Szerk.

A SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE TÁRCÁJA.

A számár.

Írta: Benda Jenő.

I.

Egy nagyon szép asszonypéldány állt a tükör előtt és simogatta magát. Telt testű, gyönyörű nő volt abból a fajtából, amilyeneknek szerelemre fölötté éhes filozopterek szokták álmodni a hónapos szobába eljövendő ideált. Félig öltözött, dus, vörös-szőke haját igazgatta új rendbe, telt piros ajka majd kicsattant a vértől, bársonyos tekintetű fekete szeme pedig szeretettel és megelégedéssel simogatta végig a szemközti álló tükörképét. Selyemszalagos, rózsaszínű fűző karcsura szoritotta nyulánk alakját, féloldalt lecsuszott róla az ingváll s látni lehetett telt keblét, bársonyos bőrét, mely alatt melegen, rózsaszínűen lüktetett a fiatal, hevülékeny, alig husz esztendő vér. Szerelemre teremtődött ez az asszony, arra, hogy ilyes szórákozást kedvelő férfiaknak legyen becézett, selymesen simuló, játékos kis macska módjára hizelgő kedvence. Nézte az asszony saját gyönyörű, tökéletes testét s eközben élénk felindulást érzett, bizsergő melegség töltötte el tagjait s csókváró vérpiros ajaka megvonaglott. Eszébe jutott a férfi, akihez most készülődik. A férfi, aki már most remegő izgalommal várja. És mosoly-

gott. Mert arra gondolt, milyen örült lesz az bomlott, szerelmes fiu, ha mindezek az ésbontó szépségek kibontakoznak előtte. Először. Mert most először készült ahoz a férfihöz az asszony.

II.

Már fején volt a kalap, kezében a csipkés napernyő. Keztyűjét is fölhozta s talpig könnyű hófehér ruhában, habozva és önmagát bátorítva úgy állt ott a szoba közepén, mint egy áldozásra készülő iskolásleány. Ártatlan, szép, hótiszta volt ebben a percben az asszony és erősen dobogott a szive, mert még soha sem csalta meg az urát, de most elhatározta és előre biztosan tudta, hogy megcsalja. Önmagát korholta és biztatta, szégyelvé, hogy a döntő lépés előtt is habozik. Majd hirtelen elhatározással megemelvén szoknyáját, hogy a földet ne surolja, átszaladt a szobán, benyitott a másikba, lábujhegyen lopózott a következő ajtóhoz s ovatosan lekuporodott, hogy keresztül lásson egy széles ajtóhasadákon.

Az urát leste meg.

Az ura — mint a nap javarésztében — munkájába mélyen elmerülve foglalatokodott a laboratóriumában. Három hosszú asztal állt ott összetolva, rajtuk tömérdek üveg, műszer, lombik, szpiritusban uszó husdarab. A férfi komoly gondolatokba elmélyedve járkált kö-

zöttük. Szép ember volt: Szőke szakállas, arcán jóság, tiszta, égszínkék szemében értelem. Hosszu vászon köpenyeg volt rajta s a megszokott munka nyugalomával tett-vett az asztalon szétszórt zürzavarban. Fényes csipeszekkel kotorászott a szpiritusban uszó metszetek között, nyolc-tíz üvegből töltött a kémli csöbe össze mindenféle szert, rázta, megnézte, új szert töltött hozzá.

Az asszony idegesen harapta össze duzzadt, vérpiros ajkát odakünn az ajtó előtt.

— Hogy lehet ilyenhez türelme egy férfinak! — mondta.

Ez az asszony tudniillik pici madáragyvelejjével úgy képzelte az igazi férfit, hogy az vállas atléta, akárcsak egy vérbeli henteslegény, heves és szenvedelmes, csókra vagy vérontó gyilkolásra bármikor kész.

A legtöbb asszony ilyennek képzei az igazi férfit.

S ezt az asszonyt ebben az órában, valahol a nagyváros garzon lakásán már várta is egy ilyen vagy ehez hasonló himember. Várta s fölgerjedt szenvedelemmel csodálkozott rajta, hol késik ilyen sokáig?

III.

Az ajtónyílás mögött pedig a vászonkabátos tudós nagyszerű elszánt csatát vívott a Halállal.

Ő támadott és nem a Halál.

Ha a halál támad, nekünk, szegény, tehe-

vezető alapelveit is a legélesebben körvonalozta. Legalább ő reá hivatkozik a jelenkor egyik leguniverzálisabb s legértékesebb tudósa: Ostwald professzor „Die internationale Hilfssprache und das Esperanto“ című művében (Möller & Borel kiadása, Berlin), amikor a nemzetközi nyelv uttörőit „az eljövendő évszázadok fátylavívői“-nek nevezi el. Az Esperanto lelkes híveinek vallották magukat Tolstoj, Carmen Sylva és legutóbb Henri Barbusse, a „Clarté“ mozgalom nagynevű megindítója is.

Az Esperanto rendkívüli elterjedtségét legelsősorban annak köszönheti, hogy nyelvtana igen egyszerű, alig néhány szabályból álló, amelyben kivétel egyetlenegy sincs, szótára pedig a legáltalánosabban ismert nyelvek (francia, angol, német stb.) szókinéséből van összeállítva, úgy hogy némi nyelvismerettel az Esperantot pár hét alatt bárki elsajátíthatja, néhány hónap alatt pedig a kisebb műveltségűek is teljes tájékozottságot érhetnek el benne.

A kétezer meghaladó Esperanto egyesület sorában legelterjedtebb az „Universala Esperanto Asocio“, amelynek világszerte mintegy kétezer delegációja és sok ezer tagja van. Esperanto nyelvű lap pedig már a háború előtt közel háromszáz jelent meg.

Nem szűnt meg az Esperanto mozgalom a világháború alatt sem és a különböző frontokon a lövészárkokban, valamint a hadifogoly és internált táborokban állandóan folytak Esperanto tanfolyamok, a hívek újabb ezreit és ezreit hódítva meg. Maga a Genfben székelő világszövetség is igen értékes szolgálatokat tehetett, amikor kiterjedt szervei segítségével kutatásokat eszközölt és az esperantisták családtagjainak mintegy tízezer esetben felvilágosításokat adott sebessültekről, elűntekről, hadifoglyokról, ezenkívül pénzt, ruházatot és élelmicikkeket juttatott el hozzájuk.

Kiválóan bevált az Esperanto szinpadai nyelvként is, mert főleg a legutóbbi évtizedeknek a háborút megelőző éveiben a világ több elsőrangú szinpadján tiszta Esperanto nyelvű előadásokat tartottak. Egyik legelső és legszebb ilyen kísérlet az „Ifigenie auf Tauris“ esperanto előadása volt, amelyet 1910-ben

Emanuel Reicher rendezett a drezdai „Königliche Schauspielhaus“ szinpadán. De színterkerült egy internacionális kongresszus alkalmából Budapesten az Uránia szinpadán Herczeg Ferenc „Három testőr“-e is, szintén esperanto nyelven.

Az Esperanto legújabb, elhatározó sikerei közé tartozik, hogy a külföld (így Belgium, Német-, Francia-, Angol- és Csehország) számos iskolájában az Esperanto már hosszabb-rövidebb idő óta kötelező tantárgy. Sőt — amint ezt az esperanto világszövetség genfi hivatalos lapjának legutóbb érkezett számai is hírül adják — az orosz tanácskormány hónapokkal ezelőtt elrendelte, hogy az Esperantot az ország összes iskoláiban (az elemi-től az egyetemig) kötelező tantárgy gyanánt tanítsák. Emellett sok külföldi kereskedelmi és iparkamara — így legújában a newyorki és a krakói — az Esperantot hivatalos levelezési nyelvéül vezette be a külföldi viszonylatokban.

Esperanto-irodalom — részben eredeti, részben fordítások — már igen nagy van s hogy csak egy példát említek, a német Esperanto akadémiai társaság már tíz év előtt kiadta az orosz inütyűjtő Davidoff magánkönyvtárának jegyzékét, amelyben ezernél több Esperanto nyelvű tudományos, szépirodalmi s egyéb mű foglaltatott.

Esperantora lefordították már az Uj Testamentumot, Shakespeare, Moliere, Tolstoj, Turgenjev, Gogol, Strindberg, Ibsen, Wilde, Göthe, Schiller, Schnitzler, Heine, Carmen Sylva, Petőfi, Jókai, Mikszáth, Herczeg, Abonyi és Ady több művét és a tudományos irodalom is egyre több és több esperanto művel gyarapodik. Ilyen többek közt a kitűnő Horváth Cyrill két kötetes munkája az analitikus geometriáról.

Nem szükséges sokat beszélni arról a szerepről, amely az Esperantora a nemzetközi érintkezés újabb fölvétele után a világirodalom termékeinek közvetítése terén vár.

A gondolatközlés mai nehézségei, a papírinség és a magas nyomdai árak egyformán kívánatossá teszik, hogy a bárhol megjelent esperanto művek minden külön fordítás nélkül világszerte elterjeszthetők és megérthetők

legyenek. És erre az Esperanto eddigi fejlődése után itélve megvan minden komoly remény.
AMON OTTÓ.

A besszarábiai népszavazás és Románia.

A „Keleti Ujság“ írja: (Bukarest, okt. 4.) A „Le Temps“ jelenti, hogy a szovjetek népszavazást kívánnak Besszarábiában, hogy a népesség maga döntse el, hogy román akar-e lenni, vagy orosz. A bukaresti „Orient“ erre vonatkozólag a következőket írja:

— Ha csak a népességről volna szó, szívesen belemennénk a népszavazásba, mivelhogy előre bizonyosak vagyunk eredményében. Dacára az ottani rettenetes közigazgatásnak — ha ugyan közigazgatásnak lehet mondani az ott uralkodó katonai rendszert — meg vagyunk győződve, hogy a besszarábiaiaknak románnak nyilvánítania magát. De a szovjetek is meg kell győződve legyennek erről, mert néhány kis német és bolgár vidéktől eltekintve, a lakosság alapján véve román. Oroszország ezt mindig elismerte, de hogy különbséget tegyen a besszarábiai románok és a többi románok között az oroszok a besszarábiaiakat moldvaiaknak nevezték őket abban az időben, amikor Besszarabia Moldvához tartozott. A szovjetek javaslatát tehát olyannak kell tekintenünk, mint a melyet irányunkban jósándékok vezetnek.

Csakhogy elvi kérdéstről van szó. Besszarabia területe mindig elismerten moldvai, tehát román terület volt. Romániának tehát elvülhetetlen joga volt magára a területre. Ha elfogadnók tehát a népszavazást, ez az elvről, egy elvülhetetlen jogunkról való lemondást jelentene, Ennek következtében Románia, bármennyire kedvező legyen is a javaslat és bármennyire akarna is Románia a szovjetekkel megegyezni, nem fogadhatja el az ajánlatot.

Mi történt a Zerbes-féle korcsmában?

Folyó hó 2-án délután a Varga-utcában lévő Zerbes Frigyes korcsmájában egy majdnem halálos kimenetelű esemény játszódott

tetlen földi féregeknek alig marad egyéb tendőnk, mint az alázatos meghódolás. Megtörött erővel vergődünk a csontos rém kézszorítása alatt, szorongunk, vagy átkozódunk jellemünk és elménk természete szerint.

A vászonkabátos tudós nem várta be ezt a végső, reménytelen találkozást. Önként, jószántából ő kereste föl páros viaskodásra a rémet, ő támadta meg a Halált. És pedig a Halál legfélelmeesebb, legveszedelmesebb fajtáját támadta meg. Azt, amelyik gonosz vérszomjas ravaszúsággal láthatatlanul, lappangva les áldozatok után. Benne rejtőzik a levegőben, a szélben, a porban, a vízben az anyai csókban, az apától örökölt vérben. Kedvvel, szenvedéllyel kaszálja a virágzó, ifju életet, gyilkos fojtogató hálóját könnyörtelenül terjeszti családról-családra, halott nemzedékről élő nemzedékre. Mint az örökkévalóság független a tértől, független az időtől. Felbukkan s megfagyasztja az emberek szívére akkor, amidőn senki sem várja. Borzalmas, ijesztő, minden sorscsapásnál rettenesebb ez a hatalmas, alattomos, kiirthatatlan rém!

A vászonkabátos tudós mégis vállalkozott arra, hogy kiírta. Hadat izent neki. Hónapok óta viaskodtak ebben a szobában. A rém bujkált, ravaszkodott. De a tudós merészen utána nyomult. Felkereste a levegőben, a porban, a vízben, beteg apák vérében. Felkereste

a napvilágra vonszolta s kutatta az eszközöket, hogyan végezzen vele? Ma vívták a döntő csatát. A csapongó, kalandos rém összetörve, leigázva ott lappangott egy kémlő cső fenekén. A tudós nagyító üvegen át nézte. Tanulmányozta a természetét. Megvizsgálta minden mozdulatát. S hevesen dobogott a szíve, mert érezte, hogy a vég nincs messze.

E közben az ajtóhasadék előtt eltűnt az asszony.

IV.

Akkor ocsudott föl, mikor kinyitották a szorosán csukott ablaktáblákat s látta hogy sötét van oda künn, egészen sötét.

Az édes bűn közt hamar telt az idő. Röpültek az órák, mert az a széles vállu, erőteljes ember, akihez a fehérbe öltözött asszony sietett, értett a szerelem nyelvén. Így lepte meg őket alattomosan, váratlanul a sötétség, a sötétséggel együtt pedig a kétségbeesés.

— Elvesztem! — mondta elfehéredett arcával az asszony. Már kilenc óra. Az uram biztosan keresett. Uram Isten! mit mondok neki!

És reszkető, kapkodó kézzel szedte magára a ruhát, a bűntárs hasonló megdöbbenése segített neki.

— Elvesztem!... Elvesztem! — gondolta az asszony. És forgott a világ, amikor a sötét mellékutcákon hazafelé szaladt.

Remegve nyitott az első szobába. Üres.

Sötét. Felgyújtotta a villanyt. Szanaszét hevernek a ruhadarabok. Ugy, ahogy délután itt hagyta őket.

Benyitott a másik szobába. Ez is üres. Sötét. De a szemközti laboratórium ajtóhasadékán vastag fénypászta ömlik be.

Hirtelen támadó reménységgel odasiet, benéz és megdöbben a szíve. Az ura a hosszú vászonkabátban ugyanugy ül az egyik asztal mellett, mint a délután, kezében szűrkes folyadékkal telt üvegcső, arcán a munkába elmerült ember önfeledt buzgalma.

A asszony rohamban lepi meg egy ujongó, biadalmas érzés. Nén tud semmit! Nem sejt semmit! Ugy érzi, mintha a sikeres eltitkolt csinytévés hatalmat, bűvös erőt adna neki, jogot arra, hogy azt ott odabenn lenézze. És kacagó, tapsoló örömmel félhangon fölsóhajt:

— Nem tudja! A számár!

V.

A számár agyát pedig ugyanebben a pillanatban előnti egy hatalmas vérhullám. Elpirul a fölindulástól, reszkető kezéből majd el ejti a kémlő csövet. Mint egy hangos, megszeshalló győzelmi harsona veti föl helyéről egy gondolat:

— Sikerült!

A terhes, nehéz harc, mely hetek óta elrabolt tőle éjjel és napot, eldőlt! A félelmes, rettenetes halál, a tértől, időtől függetlenül pusztító alattomos rém legyőzött!

le. Hőse egy katona-altiszt volt, aki ittas állapotban olt megjelent s garázdálkodó módon italt követelt. A vendéglős látván, hogy a katona szeszközi állapotban van, az erre vonatkozó szabályrendeletre való hivatkozással megtagadta a kiszolgálást, mire az altiszt a szászok, magyarok és zsidók szidalmazásával törni, zuzni kezdett a helyiségben. Az ott időző vendégek egy része kitódult a helyiségből, a másik része csitítani kezdte őt. A vendéglős fia is ezt tette, de ő erre felpofozta azt s később bicskáját előrántva az 50 éven felüli vendéglősnén egy 8 cm. hosszú és 5 cm. mély sebet ejtett. Ugyancsak megszurta karján, mellén az ott időző Andrae Emil szobafestőt is. Már a vendéglős fiára került volna a sor, de ez egy ott időző vendég által hirtelen oda nyújtott bottal kiütötte a kezéből a kést. A katona erre futásnak eredt, de az utcán elfogták s átadták a katonai hatóságnak. A helyszínen megjelent dr. Markovinovich Viktor főorvos, aki a súlyosan sebesülteket orvosi segélyben részesítette.

Az eset városszerte nagy felháborodást szült. Az állam érdeke, hogy polgárainak vagyoni és személyi biztonságát, békés együttélését és munkálkodását megóvja, biztosítsa s ezt csak úgy érheti el, ha a sűrűn előforduló s rossz példát státuáló önkénykedéseknek véget vet. A katonaság és polgárság közötti békés viszony ápolására sem ez, sem a Speil vendéglős esete nem alkalmas. A katona ügyében a hadbíróság fog ítélni.

Hirdetmény.

A helybeli katonai állomásparancsnokságtól közlés céljából a következő hirdetményt kaptuk:

A kormány elhatározása folytán a hadügy-miniszter 1920. szept. 7-iki 11109. sz. rendelete szerint:

1. Az erdélyi magyar és székely ifjuságnak meg van engedve a Magyarországra való repatriálás, valamint a zsidó ifjuságnak az Amerikába való kivándorlás, tekintet nélkül arra, hogy a sorozási lajstromba már felvették, vagy pedig már be vannak sorozva.

2. Ezen engedély kiterjed az 1874—1896. évben Erdélyben született, illetve az 1895—1917. évfolyamu idegen nemzetiségű egyénekre, valamint az osztrák-magyar hadseregnek volt tartalékos és aktív tisztjeire nézve is.

3. Mindazok, akik ezen engedéllyel élni akarnak, írásbeli nyilatkozatot adnak arról, hogy saját elhatározásukból távoznak, hogy lemondanak a román állampolgárságról és hogy sohasem térnek vissza Romániába. Igazolnók kell továbbá, hogy vagyonukat eladták és hogy magukkal viszik egész családjukat és holmijukat.

4. A sorozás alá kerülő s magát repatriálni vagy kivándorolni óhajtó ifjuság a 3-ik pontban jelzettekhez még a szülői beleegyezést is kell hogy csatolják.

5. Ebbeli összes kérelmek a 3—4. pontban jelzettekkel felszerelve az illetékes rendőrfőnökségekhez nyújtandók be, ahol az elutazási igazolványokat kiállítják, bővebb felvilágosítást adnak s egyszersmint ellenőrzik a rendelet végrehajtását is.

A szászvárosi állomásparancsnokság.

Colonel: *Florian*, sk.

NAPI HIREK.

— **Kinevezés.** A bányaigazgatóság a vulkáni társulati iskolánál új tanerőket nevezett ki: Imre Mariska, özv. Sarudyné sz. Both Piroska, Domokos Pál Péter és Fekete József személyében.

— **Ki a német követ Budapesten?** A budapesti német főkonzulátust követségi rangra emelték s gróf Fürstenberget, a főkonzulátusi hivatal volt igazgatóját nevezték ki követté.

— **Áthelyezés.** Dr. Filó Ferenc dévai pénzügyi segédtitkárt a székelyudvarhelyi árvaszékhez helyezték át árvaszéki ülnöki minőségben.

— **Lesz aprópénz.** Az „Infratirea“ hirdása szerint az 50, 25 és 10 bani-s papírpénzek nyomása a hadsereg nyomdai műintézetében nemsokára kezdetét veszi. Az 50 és 25 bani-s pénzjegyekből külön-külön 1.500.000, és a 10 bani-sból cirka egymillió leit adnak ki. Ez az aprópénz még ez évben feltétlenül forgalomba kerül. A kormány Bécsből ajánlatot kapott 10, 25 és 50 bani-s fémpenzek előállítására nézve. Az ajánlatot — amely 23 millió lei értékű aprópénz készítésére vonatkozik — a kormány a többi ajánlatokkal együtt nemsokára tárgyalni fogja. Az 1, 2, 10 és 20 filléres váltópénzek mikénti beváltása iránt még semmi féle rendelkezés nincs s így a fémből készülő új váltópénzek kibocsátása előtt ezt a kérdést is meg kell oldani.

VIDÉKI

előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy hátralékaikat beküldeni, előfizetéseiket postafordultával megújítani sziveskedjenek, mert ellen esetben — legnagyobb sajnálatunkra bár — kénytelenek leszünk lapunk további küldését jelen számmal beszüntetni.

Kiváló tisztelettel:

A kiadóhivatal.

— **Adózók figyelmébe.** A most működésben levő adókiivetőbizottság Szászváros városára vonatkozó tárgyalásokat f. hó 11-én reggel 8 órakor kezdi. Ajánlatos lesz az érdekelteknek a kitűzött tárgyaláson, amelyről mindenki írásbelileg kap értesítést, saját jól felfogott érdekében pontosan megjelenni, mert az adókiivetőbizottság a jövedelmeket könyörtelenül megadóztatja.

— **Nincsenek hamis leiek.** A közönség körében elterjedt az a hír, hogy az újonnan kibocsátott leu bankjegyek között hamisítványok is akadnak. E hír minden valószínűséget nélkülözött, mert a kibocsátandó bankjegyek rajzai nem juthatnak avatatlanok kezébe s a bankjegyek kibocsátása után eltelt idő még egyáltalában nem elegendő arra, hogy azok hamisítása eszközölhető lehetett volna. Eltekintve attól, hogy az új bankjegyek a nyomdai technika minden raffineriájával készültek, az ilyen rajzok, klisék elkészítéséhez hosszú idő szükséges. (Az Osztrák-Magyar bank ezres bankjegyének elkészítése pl. egy évet vett igénybe.)

— **Léghajó-járat Erdélyben.** A román kormány elhatározta, hogy Bawiasában, Bukarest mellett, egy nagy léghajó-állomást létesít amely civil személyek közlekedésére és postai küldemények szállítására fog szolgálni. Az állomást Európa egyik legnagyobb és legmodernebb léghajó-állomásának tervezik. A léghajóközlekedés rendes postajáratokat fog biztosítani és Erdéllyel is rendes összeköttetést fog fenntartani.

— **Uj tarifák az iparendedélyekért Erdélyben.** Bukaresti jelentés szerint az iparügyi miniszter bevégezte az iparendedélyek után fizetendő díjakra vonatkozó törvénytervezetét. Az új tervezet szerint engedélyekhez nem kötött iparok után 10.000 lakósnál többel bíró városokban 10 korona helyett 30 lei, más községben 2 korona helyett 10 lei illetéket kell fizetni. Engedélyhez kötött iparok után 60 leire, illetve a második kategóriába tartozó községeknél 20 leire emelték a díjat.

— **Utlevelék, utazási és személyazonossági igazolványokhoz szükséges fényképek, valamint karácsonyi ajándéku szánt családi vagy csoportképek megrendelését tanácsos már most eszközölni, mert részint az anyagihiány késedelmes pótlása, részint a munkafelszaporodás és torlódás miatt az érdekeltek nem kaphatják kellő időben kézhez azokat. A közönség előrelátó része Róna Jenő helybeli jóhírnevű fényképésznél már most eszközli karácsonyi megrendeléseit.**

— **Kedvezményes utazás a hadiözvegyeknek, rokkantaknak és árváknak.** A „Temesvári Hirlap“ írja: A bukaresti vasut-igazgatóság ötvenszázalékos utazási árkedvezményt engedélyezett a hadiárva-knak, hadiözvegyeknek és rokkantaknak. Az engedmény az expresz vonatokra nem bír érvénnyel. A teljesen vagyontalan árvák ingyen utazhatnak.

— **Utazók figyelmébe.** Az utazóközönség figyelmét felhívjuk a vasutigazgatóság rendeletére, mely szerint minden egyes feladandó „személy-podgyász“ pontosan le lesz mérve s ha 50 kg.-nál súlyosabb, nem vétetik fel. Sok kellemetlenségtől szabadulhatunk meg, ha személy-podgyásként feladandó csomagjaink súlyáról elutazás előtt szerzünk meggyőződést.

— **Akinek a válláról „emelték“ el a télikabátját.** F. hó 5-én este 7 óra tájt furcsa meglepetés érte Duma Géza cigányprimás édesapját. Ugyanis, amint — hála a közvilágítás silányságának — a teljesen sötétségben levő Romosz helyi-utcán hivatásának színterei, — a piacon levő vendéglők és kávéházak — felé igyekezett, valaki a vállára vetett rövid téli kabátját egy ügyes kézmozdulattal „leemelte“ s vele hirtelen futással „ellantolt“. Kibálására egy éppen arra haladó katonai detektiv üldözőbe vette a kabátotlovajt, akin katonaruha volt. Utánna is lőtt, de az az „est feketeségnek is beillő homályában“ eltűnt. A károsult úgy a rendőrségnél mint a katonai paranosnokságnál jelentette az esetet.

— **Erdélyi Kompassz.** Amióta az erdélyi gazdasági élet elszakadt régi piacától, azóta vállalataink, bankjaink sok mással egyetemben leginkább egy új kidolgozású kompassz hiányát érezték. Ezen a hiányon óhajtt most segíteni a kolozsvári Erdélyi Merkur, mikor nagy munkával, fáradságot nem ismerő energiával megkezdte az adatgyűjtést a nyugati határszéli városoktól kezdve le egész az erdélyi szögletekben levő kis mezővárosokig. Minden banknak, kereskedőnek, gyárosnak, vállalkozónak szüksége van erre a Kompasszra, amelyben Erdély minden cégét megtalálhatja. Az „Erdélyi Kompassz“-ra azonban annál inkább szüksége lesz az erdélyi közgazdaságnak mert az „Erdély Kompassz“ nemcsak a pénzügyet s más részvénytásaságok címeit foglalja magába, hanem az összes egyéni cégeket is, kereskedelmi, iparit egyaránt. Hogy a munka eredménye teljes és minél sikeresebb lehessen az összes erdélyi vállalatok felkérletnek, hogy haladéktalanul küldjék be adataikat a Kompassz részére, nehogy kimaradjanak ebből a hatalmas kereskedelmi címtárból.

— **Ítélet az összeesküvés perben.** A kolozsvári hadbíróóság több napi tárgyalás után Kratochwil ezredesét és társait a vád és következményét alól felmentette, csúban Boros Gyula századost mondotta ki bűnösnek és ezért öt évi kényszermunkára ítélte. Boros védője felebbezett.

— **Uj dohányárak.** A Regia Monopolurilor Statului 4703. és 5074. számú rendelete szerint október hó 1-től a dohányneműk ára a következő: Dohány: Regal 300, lux 200, I. oszt. 150, II. oszt. 90, III. oszt. 40, III. oszt. (pipa) 40, IV. oszt. (pipa) 20 lei kilogrammonként. Szivarok: Regalia Media 400, Regalitas „Especial“ 300, Trabucos „Especial“ 250, Britanica 200, Cuba-Portorico 150, Portorico 125, Ardeal 100, Cigarillos 75, Dacia 50, Mures 40 lei százdarabonként. Cigareták: Intim Club 25, Nationale 750 lei százdarabonként. Gyufa dobozonként 50 bani.

— **Ady Endre életrajza.** Budapestről érkező híradás szerint több kötetre terjedő Ady-életrajz fog megjelenni a közeljövőben. Ady-életrajzára már szüksége van az irodalomtörténetnek. Nem akarunk itt értékmegállapításokba bocsátkozni, de Ady Endre neve a magyar irodalomnak egy immár lezárt korszakát jelenti, amit kihagyni többé nem lehet. És egy ember életrajzát akkor kell megírni, amikor még emlékeznek rá. Különösen ilyen időkben, amikor nagyon-nagyon könnyen felejtünk. Ady halála után a Vörösmarty Akadémia megkezdte az adatgyűjtést. Ez a munka abbamaradt. Most Schöpflin Aladár és Móricz Zsigmond foglalkozik az életrajz megírásával; kétségtelen, hogy ők ismerhetik legjobban az anyagot. Legközelebb egy anthologia jelenik meg Budapesten Ady válogatott verseiből. Jaschik Álmós illusztrációival. Ady művének tulajdonjoga egyébként visszakerült az özvegyéhez. Mikor a Pallas tavasszal gazdát cserélt, a régi tulajdonos, Hatvany Lajos báró Ady verseit kivonta az üzletből és a jogot Adynéknak ajándékozta, aki most tárgyal egy másik kiadóval. Ez a vállalat adja ki a költőnek egy posthumus kötetét s a háboru alatt írt verseinek egy részét is. Kevesen tudják, hogy Adyné is követte Szendrey Julia példáját: a mult hónapban ment férjhez Márffy Ödön festőművészhez.

— **Erdély magyar kulturájának** egyik izmos pillérét jelenti a „Napkelet“ melynek második száma ma már a vidéken is kapható. Hihetőleg ez is az első szám örvendetes sorsára jut, melyből házi használatra is alig lehetett megőrizni néhány példányt. Az új szám, mely ugyancsak 64 oldalon előkelő kiállításban, Kós iniciálékkal jelent meg, a beltrisztikának biztosítja a tulsulyt, azonban magvas és komoly értékeket felszínrehozó tanulmányokban és aktuálításokban kapcsolódó jegyzetekben is bővelkedik. Részletes tartalma a következő: Kádár Imre: A harmadik ut. Ligeti Ernő: Az erősebb (Vidéki vázlat). Kemény Gábor: Rousseau redivivus. Karácsony Benő: Dinnyebefőtt (Novella). Becski Irén: Versek. Dorosevics—Erdélyi: Mese a meséről. Bartók Béla: Zenefaktor. Endre Károly: Versek. Tabéry Géza: Októberi emberek (Regény, I.). A jegyzetek rovatában: Murányi Győző: Iskolák Pató Páljai. Ligeti Ernő: Az elsodort falu. Fáskerti Tibor: Kropotkin üzent. Weiss Sándor: Asszimiláció és fajvédelem. Benedek László: Egy szemléldő naplójából. Ámon Ottó: Esperantó a világirodalomban. Ligeti Ernő: Ahogy minket látnak. Szentimrei Jenő: Kratochwill, a „renegát“. Paál Árpád: Turáni álmok. — A „Napkelet“ új száma minden tőzsdében és könyvesboltban kapható. Ára 6 lei.

— **Megnyílt a szászvárosi fürdő.** A helybeli Birtler-féle fürdő f. hó 7-én megnyílt. Egyelőre csak a kádasfürdők állanak a közönség rendelkezésére, és pedig minden csütörtökön, pénteken és szombaton reggel 8 órától esti 8-ig. Egy kádfürdő ára 10 Lei.

— **Vonatok érkezése — Szászváros.**
Arad felől érkező: 612. személyv. reggel 5 ó. 07 p.
" " " 610. " d. u. 14 ó. 03 p.
Tövis " 615. " reggel 1 ó. 15 p.
" " " 609. " d. u. 13 ó. 29 p.
A 612. és 615. sz. vonatokhoz az Aradról Nagyváradra és visszafelé utazók részére egy I-ső és II-ik osztályból álló közvetlen kocsik van csatolva. A 610. és 609. sz. vonatokhoz pedig az Aradról Bukarestig és visszafelé utazók részére szintén egy I-ső és II-ik osztályból álló közvetlen kocsik áll az utazóközönség rendelkezésére.

— **Aki eladni vagy venni akar bármit,** az hirdessen a „Szászváros és Vidéké“-ben. Lapunk a megye minden városába, községébe jár s így a hirdetés eredménnyel jár. Hirdetési díjak árszabás szerint.

3-4 iskolás gyermeknek lakást adok. Özv. Ormingyánné, Galamb-utca 7. szám. 51 1-3

Egy 4 üléses egyfogatu féderes „Sandlaufer“, valamint egy egyes ig. lószerszám eladó. Bővebbet a szerkesztőségben. 50 1-8

Egy 13-16 év közötti fiú tanoncul felvétetik. — Bővebbet Nerhaft József cukrászdájában Szászváros, Piactér. 53 1-3

Kézimunka-órákat tartok november hó 1-től kezdődőleg minden nap délután 1 órától 4—5 óráig 8—12 éves leányok részére, kötés, horgolás, varrás, mely dolgokra a családnak szüksége van. — Boér Gergelyné, Hegy-utca 3. szám. 52 1-3

Eladó butorok. Két értékes szalon-garnitúra eladó. Megtekinthető Váczy János helybeli asztalos-mesternél. 48 2-2

A „Szászvárosi Könyvnyomda Részvénytársaság“ könyv- és papirkereskedésébe egy tanuló, ki magyarul, németül és románul beszél, azonnal felvétetik.

Nagy, kétajtós, kitűnő karban levő **Wertheim-szekrény** eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Nyomdász-tanonc azonnali belépésre felvétetik lapunk kiadóhivatalában ::

„KORONA“ SZÁLLODA Szászváros.

Szobák, ebédek, vacsorák, naponta friss csapolású sör, kitűnő fajborok, minden este Duma Pepi gordonka-szólista vezetése mellett cigányzene! ::

162 15—

SPEIL EDE, a Korona vendéglőse.

„KORZÓ“ kávéház és cukrászda Szászváros.

Ajánlja jégbehűtött naponkénti friss csapolású sörét. Kitűnő reggelik, villásreggelik, ebédek, vacsorák, hideg ételek valamint *fajborok* kaphatók. *Fagylalt, tészta*, torták s hűsítő italok. Tisztelettel:

NERHAFT JÓZSEF,
a „Korzó“ kávéház bérője, Szászváros, Fötér.

16 11—

VLÁD VIRGIL
gyógyszertára Szászváros.

Világciikk! Világciikk!

Vérszegények figyelmébe ajánljuk békeminőségű

China vasbor-unkat

Gyári raktáron tartunk bel- és külföldi pipere-cikkeket (szappanok, illatszerek, puder, hajszesz, szájvíz, fogpászta stb.) Tisztelettel:

VLÁD VIRGIL gyógyszertára
DEUTSCH, bérő.

23 9—

Szászvárosi Könyvnyomda

Részvény-Társaság

elvállalja bármilyen mű nyomtatványok, részvények, művek, folyóiratok, stb. legmodernebb stilszerű előállítását, ennek

Könyv és papirkereskedése

bővelkedik a legnagyobb választékban irodai, iskolai kellékekben, folyóiratok, valamint az irodalom legjobb műveiben stb. a legjutányosabb árak mellett

Ismét forgalomba hoztuk a hölgyek kedvenc arcszépítő készítményeit, a

MARGIT CRÉMET

mely zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépít. — Pár napi használat után a redős, ráncos arc bõr bársonysima lesz. — Szeplők, májfoltok, bőrtörések eltűnnek. Legfinomabb, szappanlúgtól mentes arcszépítő szappan a

MARGIT SZAPPAN

üdit, szépít, fiatalít. — Pompásan, simán és szépen fedő hölgypor a

MARGIT POUDE

Készítményeink békebeli minőségben készülnek és hogy azok semmiféle káros anyagot nem tartalmaznak, a legteljesebb felelősséget vállaljuk

Dr. FÖLDES és HEHS
vegyészeti gyára Aradon.

Kapható mindenhol. ☼ Kapható mindenhol.

1 14—15